

כמה הרוויח הווארד יוז המנוח, כי מיבצע השתלטותו על חברת טי"וו איי? כמה הרוויח ברני קורנפלד, מייסד חברת איי-אוראס, ממכירת המניות חסרות הערך ב-2.5 מיליארד דולר? כמה הרוויח זה קבוצת הספרים הבינלאומית, באמצעות הרמת מחירי הזהב בשנות ה-60, בניסיון להתמודד עם הבנק הפדרלי של אמריקה, כפי שתואר הדבר בסיפורו של הבנקאי פול ארדמן, מיליארד דולר על בטוח?

איש אינו יודע, אולם בחוגי הכספים הבינלאומיים מדברים באחרונה בהערצה על מיבצע הספרות הבינלאומי הגדול של יהלומני ישראל, אלה היכו, בשלב הראשון, את אחת החברות החזקות בעיר

היהלומנים הרוויחו 500 מיליון דולר במיבצע ספרות גדול

לם, סינדיקט היהלומים הלונדוני של דה בורס, וגרפו בשנים 1966-1968 קרוב ל-500 מיליון דולר ריווח ללא סיכון, כש המימון בא מבנקי ישראל.

שיא ישראלי עולמי

בתחילת שנת 1966 החלו היהלומנים הישראלים להשקיע כספים בזכירת מלאי של חומרי-גלם, בנוצלם את המימון הזול שקיבלו מבנק ישראל, אין הוכחות כי היה זה מיבצע מתואם ומנוהל בפיקוח אחיד, עובדה היא, כי חלק-הארי של היהלומנים החל משקיע ביהלומים, רוכש חומרי-גלם יותר מן הדרוש לעיבוד ולייצוא.

בנקי ישראל מימן ועודנו מממן ליהלומנים את רכישת הגלם, מלווה להם את הכספים הדרושים לרכישת היהלומים הרגילים, מחייבים בריבית של 7% לשנה.

הבורסה ליהלומים: האם זה שמח אכסטרטוראלי?

לאומית כיום היא 14% לפחות. הקטנת הריבית מצד בנק ישראל הביאה להקטנת מיידיית של רכישות בישראל, שכן קניינים אמריקאים, למשל, עשו חשבון, כי כדאי להם להחזיק סחורה בישראל, בריבית בית זולה של בנק ישראל, תחת להעביר רה לניו-יורק ולשלם על המלאי ריבית כפולה.

האזרחים שמעל לחוק

חמור מכך הוא נסיגת האוצר מן החלטות קודמות בדבר אכיפת חוקי ישראל על ענף היהלומים. בנסיגה זו לר

עכשיו הם מסרבים לשלם מיסים ומפירים את חוקי המדינה

חם חבר הוועדה הפועל של ההסתדרות, מתי דויד, המוחה על ההקלות הלא-חוקיות ליהלומנים.

במיכתב ששיגר דויד לשר-האוצר, שימחה ארליך, הוא מצביע על כתבה בכתב-העת של היהלומנים, יהלום, שבה צוטט שר-האוצר, בדברו באסיפה הכללית של היהלומנים, באותה אסיפה הצהיר ארליך: "אני יכול להבטיחכם, כי אף איש העוסק ביהלומים לא יפשוט את הרגל בגלל מסי-הכנסה."

"אני לא אצפה לגבות מן הענף יו" תר מסים, ואני מסכים עם האומרים ש" יהיו רבים אשר ישלמו פחות."

"הנהלת הספרים בענף לא תהיה כרוכה בחוק הפלילי, ממילא לא יינקטו צעדים מישפטיים או פליליים במילוי הדקנות על ניהול הספרים."

פירוש הדבר הוא, ששר האוצר הורה שלא להחיל את חוקי ניהול-הספרים ובייחוד על ענף שלם במשק, בהתאם

ה'מור נגד העולם

לחוק חייבים היהלומנים, החל מאפריל השנה, לנהל ספרים, להגיש הצהרות-הון ומאזוני-פתיחה. עתה הורה שר-האוצר שלא (המשך בעמוד 64)

נשיא-השעבר קצף — הסינדיקט רגז

כלכליות מדוקדות תגלינה כמה תרם מיבצע ספרות זה, לאינפלציה, המדובר הוא בכ-500 מיליון דולר רווחים נקיים, בשחלק ניכר מהם הוכנס לחשבונות בנקים בשווייץ, חלק הוחזר ארצה ותורגם ל"ווילות, מכוניות-פאר השקעות שונות, בכל התקופה הזו לא הצליחו רשויות ה"מיסים לשים יד על הרווחים, והיהלומנים המשיכו לשלם מיסים לפי תחשיב מגוחך שקבע כי יהלומן מרוויח בערך כפועל תע"שיה מעולה.

בתחילת 1978 גילה סינדיקט היהלומים הלונדוני, כי מיבצע הספרות הישראלי מאיים על הענף כולו, שכן התייקרות מחירי המלוטש הביאה להקטנת הקנינות. הסינדיקט החליט ללמד את הישראלים לקח, לקזז לטובתו חלק מריווחי מיבצע הספרות. הוא העלה את מחירי יהלומי הגלם שרכשה ישראל בכ-40%, בכמה שלבים. מכיוון שלא ניתן היה לייקר עוד את מחירי המלוטש, נאלצו הישראלים להקטין את ריווחיהם, בהיקף דומה ל"ייקור הגלם, תוך שנה הסתיימה החגיגה הגדולה. במחירי הגלם החדשים הרווחים היו קטנים, כרגיל, אולם השפל שגרמה ההתייקרות הקודמת הביא להקטנה דראס"טית של המכירות הישראליות.

עתה באו ראשי היהלומנים והחלו לוח"צים על ראשי האוצר להקל עליהם, בגלל המשבר, ולא לחייבם בתשלום מיסים, ככל האדם. דומה הדבר לזה שרצה את הוריו וביקש רחמים בנימוק "יתום אני" בנקי-ישראל הסכים זה עתה להקטין את הריבית על המימון ליהלומנים מ-9% השער שנקבע בינואר השנה, לשער של 7.94%. הקטנה זו נקבעה באותה שנה שבה הורתה הממשלה על ביטול הסוב"סידיות להלוואות לתעשייה היצרנית ועל העלאת הריבית לתעשייה, לענף ספסרי ממשיתים לתת סובסידיה. הריבית הבינ

לא סיכון עצמי. יהלומני ישראל צברו תוך שנה מלאי בדיקה של יותר ממיליארד דולר מעל לנחוץ לעיבוד הרגיל ולייצוא השוטף. במיבצע השתתפו גם יהלומנים אירופים, שרכשו יהלומי-גלם באמצעות שותפים ישראלים וניצלו את המימון הזול של בנקי-ישראל.

הריכוז העצום של מלאי יהלומי הגלם היה כולו מסוג מלאס, אלה אבנים בגודל בינוני, שבהן התמחתה ישראל והיא של"ט על שיווקם בעולם. יותר מ-80% מכלל מכירות המלאס הן בידי ישראל, הרכישה כמות מקבילה של יהלומי גלם מסוג זה מסינדיקט-היהלומים הלונדוני.

התוצאות של צבירת המלאי הגדולה לא אחרו לבוא, במחצית השניה של 1977 ובמשך שנת 1978 היתה עליה מסחררת של מחירי יהלומי הגלם מסוג מלאס בעו"ל; מחירים עלה ביותר מ-70%. התייקרות זו גררה התייקרות מקבילה של ה"יהלומים המלוטשים. התוצאה: צוברי ה"מלאי בישראל הרוויחו, כתוצאה מהתייקרות זו, קרוב ל-50% על שווי המלאי. יש להביא בחשבון, כי הרווח היה כולו נטו, שכן היהלומנים היו פטורים או, כמו היום, מניהול ספרים ותשלום מיסים כחוק. לפי הערכת ראשי סינדיקט-היהלומים בלונדון, עשו היהלומנים הישראלים ריוור חים של קרוב לחצי מיליארד דולר, במיבצע הספרות הגדול בעולם.

וילות ומכוניות-פאר

תקופה זו גדלה הבורסה הישראלית והוכפל מספר חבריה, גם כמות המלטשות והעובדים הוכפלה, וניבנתה בורסה נוספת חדשה ועוד כמה בורסות קטנות. הכספים זרמו כמים, רק בדיקות

מ-1966 ועד 1968 היתה הריבית הרגילה, ששילמו היהלומנים מחוץ לישראל על מי"מון, יותר מ-10%. כך נמצאו יהלומני ישראל בעמדה נוחה לצבירת המלאי, ל

נשיא-בורסה שניצר — ארליך הבטיח —